

Wat is beperkt?

1.

Vier jaar lang was ik gemeentepredikant in Velsbroek.
Het is net als IJburg een nieuwe woonplek tussen IJmuiden en Haarlem.
Al gauw had Velsbroek een bijnaam: Pamper-city.
Jonge gezinnen met kinderen bevolkten de straten.
Gemeenteleden van de kerk rond vijftig waren oud en bejaard.
Pas in de tweede fase van de bouw van het dorp kwam er een
Verzorginghuis en later ook een speciale voorziening voor mensen met
Een psychiatrische problematiek.
Opeens kwam er ook wel eens een begrafenisstoet door de straat,
En zag je steeds meer rollators in het winkelcentrum.
Prettig vond ik dat.
Zo ziet de wereld er immers uit:
Jong, onstuimig, bloeiend – maar ook: gebrekkig, kwetsbaar, ingewikkeld.
IJburg is nooit een Pamper-city geweest.
Dat is mede te danken aan beleidskeuzes van de Gemeente Amsterdam.
Van meet af aan was er ook oog voor zorg en welzijn
En dus voor kwetsbare groepen binnen onze samenleving.
IJburg moest een wijk worden zonder scheidslijnen.
Mensen die afhankelijk zijn van zorg kunnen er zelfstandig wonen
en terugvallen op hulpverleners dichtbij.
Ouderen; mensen met een psychiatrische problematiek,
Dak- en thuislozen – op IJburg er is met hun komst gerekend.
Dat alleen al maakt dat je er trots op mag zijn dat je hier woont.

2.

Hier niet ver vandaan staat een appartementenblok op de hoek van
De Jean Desmetstraat en de Daguerrestraat.
Aan de buitenkant een gewoon huis,
Maar toch is de binnenkant heel bijzonder.
Er wonen zo'n twintig mensen met een psychiatrische problematiek.
Ze horen stemmen die opdrachten geven, hebben last van waandenkbeelden,
Soms komen ze door hun sombere stemming maar moeilijk hun bed uit.
Maar ze maken ook muziek, koken, hebben familie en hobby's.
Ze wonen niet zoals vroeger ergens verstopt achter duinen en in bossen.
Maar gewoon – hier in midden op IJburg.
Bij de pinautomaat en de HEMA kom je ze tegen.
Het was ooit goed bedoeld.
Mensen met psychiatrische problematiek zouden beter af zeebries en dennengeur.
Toch leidde het bestaan in het gesticht vaak tot een isolement.
Je deed niet meer mee in het gewone leven.
In de jaren tachtig vond de politiek dat het anders moest.
Santpoort – in de duinen – werd ontmanteld.
Nieuwe plekken werden in Amsterdam gevonden.
Ook al is Amsterdam niet voor iedereen een veilig thuis.
Toch heb ik nooit iemand horen terugverlangen naar het leven in Santpoort.

3.

Vandaag gaat het over de relatie die er ligt tussen de Tronk, tussen de kerk,
En deze wereld van de psychiatrie – die dus zo dichtbij is.
Letterlijk om de hoek van de straat.
Is dat al niet een fout begin?
Onderscheid maken tussen enerzijds kerk
En anderzijds een wereld van de psychiatrie?
Het huis waar God woont en waar wij trachten zijn stem te horen.
Hooft bij dit huis niet dat alle mensen er welkom zijn,
Dat hier geen scheidslijnen zijn, geen meetlat, geen ongeschreven regels
Omdat ieder mens hier binnenkomt als Gods beminde.
Wie hij of zij ook is.
Jong of oud, samen of alleen, met kinderschaar of kinderloos.
Gezond van lijf en leden of tobkend met angsten, stemmen en somberheid
In de kerk houden we niet van stempels, stigma's en diagnoses.
Dat lijkt me terecht.
We noemen elkaar immers broeders en zusters,
We delen – ook straks weer – het leven met elkaar : brood en wijn.
Zo zijn we hoe verschillend ook, samen één en met elkaar verbonden.
In ons verlangen naar een wereld waarin wij geen ballingen meer zijn
Maar eindelijk thuiskomen en ons veilig weten.

4.

Inderdaad, dat klopt. Maar toch.
De kerk, de Tronk en welke gemeenschap dan ook
kan niet haar ogen sluiten voor de wereld van angsten, stemmen en somberheid.
Als alle mensen uit IJburg hier welkom zijn,
Dan ook met het hun verhaal, met hun bagage, met hun zorg en vreugde.
Betekent dat dan dat je veel daarover moet leren, over die psychiatrie?
Over hoe het zit met depressies, met pillen, met suicide en verslaving?
Ik denk het niet – alles kan en mag je vragen aan de bewoners van de Jean Desmetstraat.
Maar ik zou – nu ik hier toch sta - voor een ding vanochtend wel uw aandacht willen vragen.
En dat ook verbinden met onze lezingen uit de profeten en het Evangelie.
Namelijk dit.
Psychiatrische problematiek gaat nooit voorbij en is nooit over.
Je hebt een huis op IJburg, een eigen dokter en tandarts, pinpas en dagbesteding.
Prachtig mooi – een wereld zonder scheidslijnen,
Een plek in het midden van de samenleving.
Maar altijd en overal ligt het spook van de depressie, van de waandenkbeelden, van de
angstdromen op de loer.
Voor veel lichamelijke ziekten bestaat er genezing
Psychiatrische ziekten gaan nooit weg.
Ze raken op de achtergrond misschien, scherpe kantjes gaan eraf.
Maar alle littekens blijven – van opnames, van gesloten afdelingen, van ruzies met burens,
Familie die het niet langer trekt –
En dat verdwijnt niet, maar reist met je mee.
Ook naar IJburg.
Van een psychiatrische ziekte kun je niet genezen,
Je kunt wel langzaam herstellen.
Herstellen: dat woord is bij ons populair in onze zorginstelling.

Zorgen dat je ziekte niet meer zo'n grote plek inneemt in je leven.
Je richten op je talenten die ondanks alles niet onder het stof zijn verdwenen.
Maar dat is een taai proces, een lange weg, met vallen en opstaan.
Zonder al te duidelijk spoorboekje.
Hoe houdt je dat vol?
Misschien is Habakuk een goede gids
Hij is immers ook een man – een profeet - die vooral de toekomst vreest.
Hij staat te trillen op zijn benen en weet niet waar het moet zoeken.
Hoe zal zijn leven en dat van zijn volk eindigen?
Maar dan zegt hij iets wat daar haaks op lijkt te staan.
In zijn boek staat een gedicht vol met vertrouwen.
Ook al staat er geen koren meer op het land,
En is al het vee weg uit de stallen,
Ook als bloeien de vijgenboom niet en geeft de olijfboom geen opbrengst.
Kortom: is het woestijn om je heen en nergens is er zicht op een beloofd land.
Dan nog– zegt Habakuk – hoop ik op God.
En God is hier een naam voor de wereld waarin mensen eindelijk thuiskomen,
Bevrijd uit de ballingschap van angst en pijn, van wanhoop, verdriet en schuld.
Habakuk waagt het met die God, hoopt op die wereld.
En dan is opeens is de angst minder groot,
De weg begaanbaar en licht er een toekomst op.
Dat dwarsige en irrationele vertrouwen van Habakuk,
Noemen we in de kerk `geloof`.
Net als de leerlingen van Jezus zouden we het graag in onze broekzak hebben.
Geef ons meer geloof
Maar zo werkt het niet.
Het vertrouwen is veel raadselachtiger, het is bijna niet van onszelf.
Het wordt ons door God gegeven,
Tot onze eigen verbazing stijgen we boven onze angst, somberheid en wanhoop uit.
En durven we het leven opnieuw te omhelzen.

6.

Zo raken ze elkaar op een wonderlijke manier.
Die wereld van de psychiatrie waar mensen met vallen en opstaan
Een weg zoeken naar de toekomst
En de mensen in het huis van God,
die zich vaak ballingen voelen en de weg van Jezus zoeken in hun bestaan
Beiden moeten ze het hebben van vertrouwen, van geloof –
Een toekomst die wacht, die lonkt en die bij de les houdt.
Straks delen wij als gemeenschap brood en wijn
Lichaam van Christus – een wereld zonder grenzen, een weg om op te gaan.
Dit avondmaal – deze eucharistie - brengt me bij een laatste punt, een uitnodiging.
Op de Jean Desmetstraat eten we van tijd tot tijd met mensen uit de buurt.
Want onbekend maakt immers onbemind.
Wij noemen het *Samen aan Tafel* en u bent er ook van harte welkom!
Op een gewone woensdagavond eten willekeurige mensen boerenkool of macaroni,
Als ik om me heen kijk naar de vrolijke clubjes rond de tafel
Zie ik voor mijn ogen gebeuren wat die beleidsmakers van de gemeente hoopten.
Een IJburg zonder scheidslijnen.
Of misschien mogen we wel zeggen: het Koninkrijk van God. Amen.

Voorbeden

Laten we bidden
Voor onze stad Mokum
– voor deze plek IJburg
Dat er hier dichtbij ons ruimte is voor mensen
Met zorgen en verdriet,
Met talenten en gebrek,
Geef dat we zelf deze ruimte durven maken
En beschermen.
Wij bidden u, verhoor ons.

Laten wij bidden
Voor het land waarin wij leven,
Voor alle mensen die zorg en verantwoordelijkheid dragen.
Dat zij werken aan de toekomst
Voorbij aan eigenbelang en eigendunk.
Geef dat wij onze ogen niet sluiten
Voor alles wat kwetsbaar is en
Afhankelijk van zorg en liefde
Wij bidden u, verhoor ons.

Laten we bidden voor
de dieren die morgen meer
dan ooit in onze harten
en gedachten zijn.
Honden, katten,
Parkieten en goudvissen.
Ze herinneren ons aan het geheim
Van uw kostbare schepping
Geef dat wij hen eren
En beschermen.
Wij bidden u, verhoor ons.

Laten we bidden
Voor uw kerk, dit huis
De Tronk en alle plekken
Waar mensen samenkomen rondom uw Woord.
Dat zij taai en vasthoudend
Blijven zoeken naar het goede –
Waar het kwaad zich groot maakt,
Naar het licht, waar het donker overmachtig schijnt ,
Naar de liefde, waar alle warmte ontbreekt
Wij bidden u, verhoor ons.
Amen.